

ELLINDUR SKRIVAR:

Skeivleikar í samfelagnum

Sum tað ofta hendir eru tað ólukkurnar, ið grøgva seg fastar í minnið, og tað eg nú í dag havi valt at nema við nakrar skeivleikar í samfelagnum, rennur mær í huga nakað, ið hendi í minum barna-árum.

I heimbygd mini umkomst ein "fæddur". Fyrra manns vóru við honum. Tveir ungir menn vórðu bjargaðir, meðan tveir aðrir doydu.

Annar atti familju, meðan annar atti onga.

Tað goða kann ein aldri gloyma. Familjumaðurin hevði gildið á hvørjum 2 kr. til »Førdulýkades eftirlatide«. Konan fekk 50 kr. um árið. Hetta var góður stuðul tá á dagum, og hetta fróðdu fólk seg yvir, tí fátæksligt var ofta tá.

So kom eitt tíðarskeið, har ein ikki legði átíð so væl til merkis; men tá ein sjálvur kom út í lívið — út í dagsins strev — tá fór aftur at rína við nógv av tí, ein upplivdi.

Eg fór at fiska í 1910. Sama dag mynstaði eitt skip, sum nevndist »Norðstjórna«. Meginparturin av manningini var úr Þorkeri. Bæði skipini fóru á Bankan; men dagin eftir siglir skipið aftanfyrri okkum — ímóti landi; men kom ongatíð vegin fram. Við hesum skipi fórust 5 brøður úr einum húsi. — Bara eftir ein fínga foreldrin eitt sindur av peningi.

Hetta var fyrsta stórlukka, eg minnst hendi í Suðuroy.

Eftir hetta byrjaði Suðurlandsfiskarið í 1911, 1912 og fram eftir.

Nú hendi fleiri vanlukkur, »Helenas«, »Gordones«, síðan »Kakine« av Trongsivági.

Síðan kemur ein tíð, hvar ein í minninum hevur fest seg við einstakar menn, ið fórust.

Vissar hendingar her bita seg fast í eina menniskju. Allir hesir menn vóru tryggjaðir í »Ulykkesforsikring«.

I hesum sambandi má ein siga, at miskunnarsemið hjá »Ulykkesforsikring«-ráðnum lyeys teimum eftirsitandi er hjartalæysur.

Eg kann draga fram tveir hendingar. Ein maður, teir røptu Julius á Havi, »Eg kemur úr Hvalba, men bústandi á Tvøroyri, var mynsturður stýrimaður við frystiskipinum »Stainingi«.

Teir lógu inni í Leith. Hvergi erindi, maðurin hevði í landi henda sunnudagin, hatta vit ikki; men á veginum gleið hann og varð yvirkyrdur.

Óvattatá tíðindi siga, at konan kundi ongan pening fáa frá vanlukkutryggingini, tí hetta hendi uppi á landi ein sunnudag!

Eitt annað domi er Julius inni á Bakka, kokkur við einum Vags skipi; hann skuldi fara í ein bók eftir eplum. Hann byrjaði at tveita eplir eftir mannskapinum. Hann var skemtingarsamur, og tí hugsaði teir ikki stórt um hetta at byrja við; men so visti tað seg, at maðurin var sjúkur og orlugar.

Hann verður sendir heim við ein um Klaksvíkarskipi, kemur á sjúkrahús, har hann doyir. — Sum eg longu havi nevnt einaferð vistu tíðindi aftur nú at siga, at eingir pengar kundi fáast eftir hann, tí maðurin doyði uppi á landi.

Ein triðja hendin fer fram í Hvalba. Maðurin Joan Petur hjá Hermund. Hann hevði tikið eitt arbeiði vesturi á Eiðinum, har hann hevði stoypt eina nýggja upp-gongd við nógvum trapputrinum.

Vesturhavið er ikki altíð hitt blíðasta har.

Ódnarveður brast á, og hann fer vestur at hyggja, um brimið mundi hava gjørt stórvægis um seg og kanska skaðað arbeiði hansara.

Rekarin trutu ikki — ein planki skolar uppá land. Hann roynir at fáa fatur á honum; men verður tikin á bláman, meðan sonurin hyggur at.

Konan kundi ongan pening fáa eftir hann; tí hetta hendi ein sunnudag, og tí hevði hann einki at gera har!

Hetta vóru ikki teir einastu, eg minnst.

Av skipum fóru eisini »Immanuele«, »Grace« og »Aldane«. Óll

sumul við mann og mús.

— Sjálvur var eg fyrri óhappi at bróta beinið; eg var sjúk og óarbeiðsførur í 18 vikur. Fyrr hetta fekk eg í alt 72 krónur. Eg kundi lættliga hesa somu ferð havt brotið bæði beini; men var heppin at sleppa so lætt. Men var eg óheppin, hevði skaðutryggingin fyrri bæði beinið vorið 144 kr., tí eg virðið av øðrum beinum bara 72 kr., cerður virðið av báðum tveimum verður virðið av báðum tveim-falda, t. v. s. nevndu 144 kr.

Óhapp mitt hendi, tá ið eg fór at bjarga báti minum ein leygdag undan brimi og ódnarveðri, tá eg vildi kenna meg tryggan, tá ið sunnudagurin kom.

Aftaná kom eg at hugsa um, hvar úrslitið hevði verið, um óhappið hendi sunnudag — eg kom jú at minnast aftur á, hvussu hevði gingið øðrum, ið vórðu illa fyrri ein sunnudag!

Eg havi meira at triva í enn.

Trolarir »Beinisvør« var nýri og seldi eina last. Har misfórust tveir ungir menn. Bæði lógu deyðir frammi á bógnum á skipinum. Eingin visti hvi; men teir vóru ikki menn, hvørs hugur stóð til flokuna.

Skarpt forhoyr var tikið, annaðhvørt teir vóru sendir í land av skiparanum ella ikki — bara hetta visir, hvussu strigið tað ofta gongur at fáa skaðapening frá tryggingini.

Ein skaðatilburður fór fram í Hovi. Niclas Hovgaard var mynsturður bestmaður við »City« á silðafiskari. Skipið kemur inn, og tá eru menninir avmystraðir.

Hann kemur seinni umborð og er so óheppin at verða raktur av gallinum, sum var riggaður um til krana. Hann fæ gaffulin í høvðið, sum verður illa læstað, og doyir á staðnum.

Eftir dømun, ein hevði framman undan, var tað vanlig fólkhugsan, at tey eftirsitandi einki fingur; men to eydnadist tað í hesum fornum konuni at fáa 9.200 kr. — 9.200 kr. við 10 ómyndugum børnum, hvat er tað at bjóða teimum, sum hava mist forsyrgjara sín?

Samstundis raki eg við domi í frágreiðing frá vanlukkutryggingini har ein einsamall eldri kvinna kemur til skaða í mjóðnini. Hon fær 7000 kr. frá tryggingini. Hvussu kann hetta á leið sammetast við teir 9.2000 krónurnar til einkjuna við teimum 10 børnum?

Mangar aðrar vanlukkur kann ir ein til. Eg skal bert nema við nakrar.

Nevndur er maður í Frøða Olivur á Talli, og ein annar nevndur Poli á Oyri. Bæði fóru undir svinghjól á motorinum umborð á skipi teirra; men tað hoyrdist einki um, at tryggingin sýttu teimum eftirsitandi skaðapening.

Triðja ólukkan av sama slag var Óli Nolsøe á Marknøyr, sum kom undir eitt svinghjól, var illa læstaður og doyði. Av hesi vanlukku stóðst nógv stríð. Vanlukkutryggingin hevði skift stjórn. Ein hevði hildið, at gamla stjórnin var so konservativ; men í hesum tilfelli-

inum hendir tað eftir okkara metan, at dótturin ongan pening kann fáa, tí mammann var deyð.

Eg vil nevna enn eina vanlukku, men to av øðrum slag. Ein maður — Herman Lindberg, giftur við dóttur minari — ein morgun í ringasta veðri fer av Skansanum, har hann býr og skal til arbeiðis á nýggja landshospitalinum. Hann var sterkur at sykla og hevur lagt nógv fyrri seg í ódnarveðrinum. Hann kemur inn í eina barakk. Yvirmenn vóru eingir komnir orsakað av orkaninum. Komin inn í barakkina verður hann ov skjótt avkøldur og doyir.

Eftir situr kona við 5 smábørnum. Nú ber ikki til at umbæra seg við tí, at maðurin onga konu átti.

— Hon fær ikki eitt oyra!

— Eg tók málið upp aftur.

Kanningarnar visa, at deyðsfallið var orsakað av sjúku. Deyðsattest verður skrivað til hvørt menniskja, sum doyir.

Málið kemur heilt til statsministeran, haðani tað, sum áður nevnt, verður sagt, at maðurin er deyður av sjúku.

Hin deyði kann einki siga; men fyrri stuttari tíð, áður enn hann doyir, er hann til læknakanning og fær at vita, at honum nýtist ikki at koma til lækna, tí honum bagir einki.

Vit hava her domi, at náttúr-krefturnar hava dripið mannin — enn tá á veg til arbeiði sitt.

Hvat nyttar einum manni at gjalda pening til eina trygging, tá hansara eftirsitandi ikki kunnu fáa eitt oyra, sjálvt um hann sum eitt lið í dagliga arbeiði sínum at vinna nóg mikið til seg og sinir.

I stríði móti teimum sterku náttúr-kreftunum, hevur overvæð seg og doyrt, tá hann er komin á arbeiðs-pláss, tí tað at koma til arbeiðis má eisini vera ein táttur í hansara stremban til livsins upphald.

Eg skal skoyta uppi, at ljótasta domi av tilikum, rakti meg meira enn hart.

Aftaná 1950 heði eg skip, sum nevnt var »Vesturvík«. Vit vóru komnir at skylda 1400 kr. til vanlukkutryggingina.

Frammanundan standa úti 56.000 kr. í skuld til vanlukkutryggingina, men mær kunnugt er eingin farin á húsagang uppá hesa skuld.

Uppá nevndu 1400 krónur verða vit gjørdir fallit, og skipið verður selt.

— — —

Menn lesa upp úr gomlum lógtingsbókum og gomlum traðarlógum í Havn.

Hvi læna teir ikki hina »svørtu« bókina frá vanlukkutryggingini og lesa hana upp í útvarpinum?

Tá vildi mangur í andaløysi lurta eftir upplæstrinum.

Nú velja teir nýggja Fiskimannafelagsstjórn.

Fiskimenn eiga vanlukkutryggingina.

Lit umboðsmenn fiskimanna sleppa framat har og kanna eftir, hvat gjøgnum árin er víðurfarist teimum í teirra egnu trygging.

Hvat nyttar tað tryggingini at eiga einar 3 milj. krónur í yvirskoti, sum deydningarnir hava gildið sin part av, men sum verður sýttur teimum eftirsitandi?

Eitt aftrat:

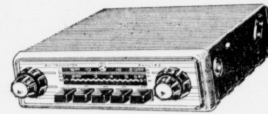
Tá ið ein kona fær nú eini 60.000 kr. eftir mann sín, hvussu nógv tekur skiftirætturin burtur av hesum peningi, sum sjónmennir gjalda til einkjuna og tey eftirsitandi?

Biblinan skrivur tað, at Jesus pápi segði, at jodarnir ótu hus einkjurnar í hel!

Ellindur Ellenderson.

Fámjin.

PHILIPS
AUTORADIO

model Favorit kr. 465,00

model Sport kr. 595,00

PHILIPS

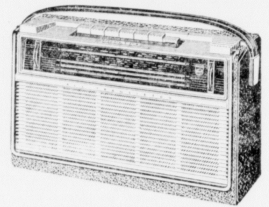
TRANSISTOR RADIO

Portalet Handy LB-MB-FM kr. 478,00

Portalet Family FM-LB-MB-FB við møguleikum so nógvum:

babysitter, samtalanlegg, eyka hátalar og grammo-fon tilslutning,

kr. 665,00

Landsins størsta úrval!!

Lagalig gjaldskipan

Brøður MARSTEIN,

á Kongabrunni telf. 1654 í Gøngini

Ráfiskaprisir

Ráfiskaprisnevndin, sum sett er eftir lógtingslóg nr. 16 frá 9. april 1964, hevur á fundi 21. november 1964 sett henda minsta-pris fyrri fyrstaflokks blóðgáða brosmu krudva við høvdi, frá vekt, kr. 0,52 pr. kg.

Hesin prisur er galdandi frá og við mánadegi 23. november 1964 á hesum plássum:

Klaksvík, Hvannasund, Norðdepli, Lørvik, Fuglafirði, Gøtu, Skálafirði, Tórshavn, Vestmannaahavn, Miðvági, Sørvági, Tvøroyri og Vági.

Fyrri vit avveidingarpláss, sum ikki eru nevnd her, verður prisurin tann sami, sum á omanfyr nevndu plássum við frádrátti av flutningskostnaði til og frá avskipingarhavn.

RAFISKANEVNDIN

Skerpikjøt

kann bileggjast.

Nakað av føroyskum kjøti og rullupylsum.

„ „ garnatál.

D. J. THOMSEN

Hvalba — Tlf. 19

Pf. J. F. KJØLBRO

Telegramadr.: »Kjølbros« - Telf. 5489 (6 linjur) - Telex 20

Handilsvirkir

Allar vanligar vorur í heil- og smáolu.

ÚTGERDARFELAG

ÍSVERKIR og KULDAGOYMSLUR

HERMETIKKIDNADUR

FISKAMJØLS- og SILDAMJØLSVERKI

KLAKSVÍKAR SLEIPSTØÐ (mekaniskur verkstaður) ger

alt vanligst skipsarbeiði og nýbyggingar.

KLAKSVÍKAR BKIKKSMÍÐJA Sanitetsvorur, rør. Ger

alt vanligst blikksmíðjuarbeiði og rørleggjararbeiði.

Setur upp miðstöðuhitaverk.

Innflutningur:

Matvorur, klæðnavorur, salt, kol, olja, timbur og bygnings-tillfar. Allar vorur til skipaútgærd.

Útflutningur:

Fiskaflok, ísfiskur, saltfiskur, klippfiskur, hermetikk.

Føroya Maskinistfelag

hevur ársaðalfund í Tórshavn á Hotel Hafnia týrðagin 1/12 1964 kl. 8 við áðurlýstu dagsskrá.

NEVNDIN

FÆRØSK MARGARINE

Vita No 1

VITAMINISERET

FÆRØSKI PRODUKT

FINT PRODUKT